

ZÁKON
č. 84/1990 Sb.
ze dne 27. března 1990
o právu shromažďovacím

ve znění: zák. č. 175/1990 Sb., zák. č. 259/2002 Sb., zák. č. 151/2002 Sb.,
zák. č. 501/2004 Sb., zák. č. 274/2008 Sb., zák. č. 294/2009 Sb.,
zák. č. 252/2016 Sb. a zák. č. 183/2017 Sb.

Federální shromáždění Československé socialistické republiky
se usneslo na tomto zákoně:

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1 [Shromáždění]

(1) Každý má právo pokojně se shromažďovat.

(2) Výkon tohoto práva slouží k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací a názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek. Za shromáždění ve smyslu tohoto zákona se považují též průvody, slouží-li k účelu uvedenému ve větě první.

(3) Ke shromáždění není třeba předchozího povolení orgánu veřejné moci.

(4) Jsou zakázána shromáždění v blízkosti budov Parlamentu České republiky, a to v místech vymezených v příloze tohoto zákona.

I. Obecně

Shromažďovací právo plnilo v minulosti, v době neexistence televize a internetu, velmi důležitou úlohu při komunikaci s občany i mezi nimi navzájem a při šíření myšlenek a názorů. Ačkoliv s nástupem moderních technologií by se

mohlo zdát, že shromažďování se na veřejných prostranstvích ztratí na atraktivitě, tak se naopak ukazuje, že nástup nových technologií a veřejná shromáždění se vzájemně velmi dobře doplňují. Internet a sociální sítě hrají v současné době hlavní úlohu při informování potenciálních účastníků shromáždění, slouží jako zdroj informací pro šíření pozvánek či pokynů pro účastníky. Ačkoliv by se tedy ještě před pár lety mohlo zdát, že touha lidí vyjadřovat své názory na veřejných prostranstvích bude na ústupu, ukazuje se, že internet díky velmi rychlému šíření informací spíše napomáhá v realizaci svobody projevu a svobody shromažďovací.

II. Historický vývoj práva shromažďovacího

Počátek práva na svobodu shromažďovací v českých zemích lze datovat do revolučního roku 1848, kdy dochází k postupnému zakotvování občanských a politických práv a svobod do ústavy. Březnová ústava z roku 1849 ve svém § 7 stanovila, že: „rakouští občané mají právo shromažďovati se a spolky zřizovati, pokud se koli účel, prostředky, aneb způsob shromáždění aneb spolčení ani právu nepřičí, ani státu nebezpečen není. Vykonávání tohoto práva, jakož i výminky, pod nimiž se spolkovní práva nabývají, vykonávají, aneb pozbývají, ustanoví zákon.“ Podrobněji se pak shromažďovacím právem zabýval císařský patent č 151/1849 ř. z. Období relativně svobodného výkonu shromažďovacího práva však netrvalo dlouho. Nástup Bachova absolutismu v 50. letech 19. století vedl k restrikcím i v oblasti shromažďovacího práva, zejména pak k zavedení povolovacího režimu.

Za mezník ve vývoji shromažďovacího práva lze dále označit zákon č. 135/1867 ř. z., o právu shromažďovacím. Tento zákon byl následně recipován do práva Československé republiky a platil až do 30. 9. 1951, kdy byl zrušen zákonem č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních. Po vzniku Československé republiky byla svoboda shromažďovací zakotvena v hlavě páté zákona č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky. Ustanovení § 113 zaručovalo svobodu tisku, právo shromažďovací a spolkové a odstavec 1 tohoto ustanovení stanovil, že: „svoboda tisku, jakož i právo klidně a beze zbraně se shromažďovati a tvořiti spolky jsou zabezpečeny. Jest proto v zásadě nedovoleno podrobovati tisk předběžné cenzuře. Výkon práva spolčovacího a shromažďovacího upravují zákony.“ Odstavec 3 tohoto ustanovení pak říká, že: „zákonem mohou se zavést omezení zvláště pro shromáždění na místech sloužících veřejné dopravě, pro zakládání spolků výdělečných a pro

účast cizinců v politických spolecích. Tímto způsobem může se stanovit, jakým omezením podléhají zásady předcházejících odstavců za války nebo tehdy, vypuknou-li uvnitř státu události ohrožující zvýšenou měrou republikánskou státní formou, ústavu nebo veřejný klid a pořádek.“

Zákonem stanovujícím bližší podmínky výkonu shromažďovacího práva zůstal i nadále rakousko-uherský zákon č. 135/1867 ř. z., o právu shromažďovacím. Zákon měl obdobnou strukturu, jako zákon přijatý v roce 1990, a zakotvoval obdobné postupy při oznamování a rozpouštění shromáždění, včetně pravomoci úředníka rozpustit shromáždění. Shromažďovací právo bylo považováno za základní politické právo, které garantovala Ústava. Na rozdíl od současné úpravy zákon stanovoval pro shromáždění na veřejných místech pod širým nebem povolovací režim, přičemž nestanovoval žádnou lhůtu ani pro oznámení takového shromáždění, ani pro rozhodnutí úřadu. Obdobně jako nyní zákon opravňoval úřad ze zákonem daných důvodů shromáždění zakázat, případně v jeho průběhu ho rozpustit. Povinností „ředitele shromáždění“ bylo dbát na dodržování zákona a zachování pořádku. Pokud došlo k jeho porušení, měl ředitel povinnost shromáždění ho rozpustit. Oprávnění rozpustit shromáždění na místě měl rovněž zástupce úřadu, pokud v průběhu shromáždění došlo k porušení zákona nebo pokud začalo ohrožovat veřejný pořádek. Nebyl-li zástupce příslušného úřadu na shromáždění vyslán, mohl shromáždění rozpustit okresní úřad nebo státní úřad policejní, v jehož obvodě se shromáždění konalo. Při naléhavém nebezpečí pro veřejný pořádek a bezpečnost pak shromáždění mohl ukončit každý jiný úřad, který měl dohlížet na zachování veřejného pořádku a bezpečnosti. Pro úřední osoby vyslané ke spolkovým schůzím nebo k místním shromážděním byly Ministerstvem vnitra vydány instrukce, které upravovaly postup úředníka na místě shromáždění.

Je patrné, že současná úprava shromažďovacího práva v mnohém na tuto úpravu shromažďovacího práva navazuje, např. co se týče rozpouštění shromáždění zástupcem úřadu, oznamováním shromáždění apod.

III. Ústavní vymezení

Listina jako součást ústavního pořádku České republiky **uvádí právo shromažďovací mezi politickými právy v čl. 19.** Systematicky je shromažďovací právo řazeno mezi práva politická. V souladu s širším pojetím politických práv se pod tímto pojmem rozumí nejen účast na správě veřejných záležitostech formou hlasování nebo výkonem funkce, ale i politická svoboda. To je např. svoboda

projevu, právo na informace, svoboda sdružovací a shromažďovací. Právo shromažďovací je úzce provázáno s dalšími základními lidskými právy, a to zejména s právem sdružovacím, právem na svobodu projevu, právem petičním. Mnohdy dochází k situaci, že se základní lidská práva dostávají do střetu (typicky např. práva na svobodu shromažďování, právo na svobodu projevu, práva nebýt diskriminován), v takovém případě je třeba pečlivého vyvažování těchto základních práv a svobod. Na shromažďovací právo tedy nelze nahlížet izolovaně, ale v kontextu dalších lidských práv a svobod.

Z čl. 19 odst. 1 ve spojení s čl. 3 odst. 1 Listiny vyplývá, že právo pokojně se shromažďovat je zaručeno každému bez rozdílu věku, národnosti či dalšího odlišení. Není zde omezení pouze na občany České republiky, i cizinci se tedy mohou pokojně shromažďovat, stejně tak se mohou shromažďovat i osoby neplnoleté.

Shromažďovací právo není právem absolutním. Listina vymezuje v čl. 19 odst. 2 podmínky pro omezení práva na svobodu shromažďování následovně: „toto právo lze **omezit zákonem** v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o **opatření v demokratické společnosti nezbytná** pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu. Shromáždění však nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy.“ Právo shromažďovat se je tedy možné zákonem omezit, je-li sledován legitimní, Listinou předvídaný, cíl, omezení však musí být nezbytné a přiměřené sledovanému cíli.

Poslední věta čl. 19 odst. 2 Listiny stanovuje, že shromáždění nesmí být podřízeno povolovacímu režimu. Tento zákaz činí v aplikační praxi potíže zejména v souvislosti se shromážděními, které se konají na pozemních komunikacích.

Shromažďovací právo lze omezit pouze na základě zákona, nicméně tímto zákonem nemusí být pouze zákon o právu shromažďovacím, i v takovém případě je však třeba aplikovat test proporcionality (viz Pl. ÚS 21/16).

Bez ohledu na existenci prováděcího zákona zůstává uvedené právo shromažďovat se přímo aplikovatelné prostřednictvím Listiny, jak vyplývá z čl. 41 odst. 1. Pro zákonem stanovená omezení základních práv a svobod platí podle čl. 4 odst. 4 Listiny výkladové pravidlo, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být dbáno na jejich podstatu a smysl a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Judikatura:

Pl. ÚS 21/16 (posuzování proporcionality zásahu do práva shromažďovacího, zásah do práva shromažďovacího na základě jiného zákona)

IV. Mezinárodní závazky

Za nejvýznamnější závazky lze označit Úmluvu a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, dále pak Listinu základních práv Evropské unie (čl. 12). Opominout nelze ani Všeobecnou deklaraci lidských práv, a to přesto, že jde formálně o právně nezávazný dokument, Ústavní soud ji ale zařadil mezi prameny práva (Pl. ÚS 13/94). Shromažďovací právo je zaručeno mj. i v Mezinárodní úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace, a to v čl. 5 písm. d), bod ix, nebo v Úmluvě o právech dítěte v čl. 15 (právo dítěte na svobodu sdružování a shromažďování).

I z mezinárodních úmluv obdobně jako z Listiny vyplývá, že shromažďovací právo není právem absolutním a za přesně stanovených podmínek je lze omezit. Podmínky pro omezení jsou následující: (1) musí tak stanovit zákon a zároveň (2) tato omezení musí být nezbytná v demokratické společnosti. Za legitimní cíl pro omezení se pak obecně přijímá národní a veřejná bezpečnost, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrana zdraví nebo morálky nebo ochrana práv a svobod jiných. Za zásadní je nutno považovat respektování principu proporcionality. Úmluva, stejně tak jako Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, negarantují svobodu jakéhokoliv shromažďování, nýbrž pouze právo na pokojné shromažďování. Shromáždění dle Úmluvy je zároveň pojmově širší, než jak jej zná česká Listina, resp. český zákon o právu shromažďovacím (viz Kmec, Kosář, Kratochvíl, Bobek, 2012, s. 1111).

ESLP opakovaně zdůraznil, že čl. 11 Úmluvy musí být vykládán ve světle čl. 10, neboť ochrana názorů a svobody vyjadřovat se je jedním z cílů svobody shromažďovací (viz *Öllinger proti Rakousku*).

V. Vybraná judikatura ESLP

Z rozsudků ESLP v problematice shromažďovacího práva lze zmínit rozsudek ve věci *Öllinger proti Rakousku*, kde se řešily zejména podmínky pro omezení shromáždění, a dále otázka protidemonstrací. Z uvedené judikatury vychází i zákon o právu shromažďovacím ve znění po novele provedené zákonem č. 252/2016 Sb. (viz zejména komentář k § 8).

ESLP se vyjádřil i k blokadě hlavních silničních tahů ve věci *Kudrevičius a ostatní proti Litvě*. Soud konstatoval, že nedošlo k porušení čl. 11 postupem orgánů vůči demonstrantům, kteří se přesunuli v poslední fázi svého shromáždění na klíčové dálniční úseky, což bylo v rozporu s podmínkami povolení

shromáždění. Soud konstatoval, že demonstranti si museli být vědomi komplikací v dopravě, které jejich akce vyvolá. Policie se navíc po celou dobu snažila o smírné řešení a s demonstranty jednala. Podobně neshledal ESLP porušení čl. 11 ve věci *Barraco proti Francii*, kde byl trestně postižen účastník rozsáhlé blokády silnic, trvající přes opakovanou upozornění a snahy o smírné řešení.

Zákazání shromáždění a omezování práva na svobodu shromažďovací se zabýval ESLP v případě *Baczkowski a další proti Polsku*. Stručně lze shrnout, že podstatou případu byla snaha města zabránit nepohodlnému shromáždění na podporu práv homosexuálů, a to pod záminkou nutnosti splnění podmínek pro dopravní vymezení. I samotné polské orgány přezkumu však následně konstatovaly, že došlo k pochybení, neboť k požadovaným podmínkám nebyl dán zákonný důvod. Organizátoři nakonec sice shromáždění konali dle původních plánů, přesto se následně bránili u ESLP, neboť přezkum po datu konání shromáždění nelze považovat za adekvátní opravný prostředek. Z mediálních vyjádření starosty bylo navíc dle jejich tvrzení patrné, že spíše než starostmi o dopravu byl motivován nesouhlasem s tématem demonstrací.

Pro dobré pochopení případu je třeba podrobnějšího rozboru. Pan Baczkowski a další osoby se podíleli na organizování shromáždění za účelem upozornění na diskriminaci menšin – sexuálních, národnostních, etnických a náboženských, žen a postižených. V souladu s polským zákonem o dopravě požádali organizátoři o souhlas pro pořádání pochodu dopravní odbor města. Dne 3. 6. 2005 toto povolení bylo zamítnuto s odůvodněním, že nedodali dopravní plán akce. Stejný den byl starosta Varšavy informován o stacionárních shromážděních, které se měly konat rovněž dne 11. 6. 2005 na sedmi různých náměstích ve Varšavě. Čtyři shromáždění se měly zaměřit na protest proti diskriminaci různých menšin, tři se zaměřovaly specificky na protest proti diskriminaci žen. Dne 9. 6. 2005 starosta vydal zákaz těchto shromáždění organizovaných panem Baczkowskim a dalšími osobami z různých nevládních organizací, které se zaměřovaly na obhajobu práv homosexuálů. V rozhodnutí o zákazu bylo uvedeno, že shromáždění je nutno organizovat mimo vozovky – organizátoři měli v plánu použít vozidla pro reproduktory, nicméně nevedli, jak zajistí parkování těchto vozidel během shromáždění tak, aby nebyl rušen provoz. Dále bylo uvedeno, že byla oznámena i další shromáždění s opačným účelem, a mohlo by tak docházet ke střetům. Téhož dne pak úřady přijaly oznámení o konání dalších šesti shromáždění na den 11. 6. 2005, jejichž účelem bylo vyjádření protestu proti homosexuálům. Starosta Varšavy se pro tisk vyjadřoval v tom smyslu, že demonstrace za práva homosexuálů si neřeje, neboť propagace homosexuality není totéž jako výkon práva

shromažďovat se. Přes rozhodnutí úřadu však pan Baczkowski a další osoby dne 11. 6. 2005 konali shromáždění v souladu s původním oznámením. Rozhodnutí ze dne 3. 6. 2005 bylo následně napadeno u odvolacího orgánu, přičemž dne 22. 8. 2005 bylo rozhodnuto o nezákonnosti tohoto rozhodnutí. Napadeno bylo rovněž odmítnutí stacionárních shromáždění, a to dne 10. 6. 2005. V rozhodnutí pak bylo konstatováno, že požadavek na povolení k záboru části silnice postrádá právní základ. Starosta předpokládal, že by shromáždění zabralo část vozovky, nicméně nijak neověřil úmysl svolavatelů. ESLP v první řadě konstatoval porušení čl. 13 Úmluvy, neboť organizátorům nebylo umožněno domáhat se adekvátní ochrany před konáním samotného shromáždění, nikoliv až *ex post*. Nepřekvapivě bylo shledáno i porušení čl. 11 Úmluvy, neboť k omezení shromažďovacího práva zcela zjevně nedošlo na základě zákona, k čemuž ostatně dospěl i polský odvolací orgán (*Local Government Appeals Board*). Na tomto konstatování nemění nic ani to, že shromáždění se nakonec konala dle původních plánů. Zákaz totiž mohl mít odrazující účinek pro další potencionální účastníky. ESLP opětovně zdůraznil pluralitu názorů, které jsou nezbytné pro demokracii. Demokracie však neznamená, že názory většiny musí vždy převážet, je třeba se snažit o dosažení rovnováhy, která zaručí spravedlivé zacházení s menšinami a zabrání každému zneužití dominantní pozice. Stát nemůže být pouze garantem principu pluralismu, efektivní respektování svobody sdružování a shromažďování nemůže být omezeno pouze na povinnost státu nezasahovat. Pouze negativní koncepce by nebyla v souladu s čl. 11 Úmluvy. Stát tedy musí pozitivně zajistit podmínky pro efektivní využívání těchto svobod, a to právě v případech vyjadřování názorů menšin. Pro úplnost zbývá dodat, že ESLP konstatoval rovněž porušení čl. 14 ve spojení s čl. 11.

Citovaným případem bývá též *Cissé proti Francii*, kde se ESLP zabývá shromážděním v kostele, tedy místě veřejně přístupném, kde se shromáždilo větší množství osob, které porušovaly imigrační předpisy Francie, a po dobu několika měsíců se zdržovaly v kostele s tím, že vyjadřovaly svůj nesouhlas s těmito předpisy. Shromažďování se osob, které porušují imigrační předpisy, označil ESLP za možný. Zákrokem francouzské policie však k porušení shromažďovacího práva nedošlo, neboť z důvodu ochrany zdraví byl zvolený postup policie vyklidit kostel po několika měsících shledán jako souladný s Úmluvou, a to přesto, že o tento zákrok nežádal kněz a bohoslužby se po celou dobu konání shromáždění konaly, neboť zákrok umožňovaly vnitrostátní předpisy upravující postup policie. Navíc ESLP opětovně zdůraznil širokou míru možnosti posouzení států v otázce proporcionality konkrétního postupu vůči shromáždění. Interpretovat proto případ

Cissé proti Francii jako jednoznačné potvrzení možnosti konat jakékoliv „sit-in“ shromáždění či blokádu bez zásahů státu je značně zjednodušené.

Ke shromáždění konané účastníky na obsazeném pozemku se pak ESLP vyjádřil ve věci *Oya Ataman proti Turecku*, kdy se ESLP zabýval jednak použitím pepřového spreje a jednak právě porušením svobody shromažďovací v souvislosti s konáním neoznameného shromáždění. Zhruba 50 demonstrantů se šelo na frekventované komunikaci, aniž by svoje shromáždění oznámilo, přičemž mělo dojít k zásadnímu omezení provozu na dané komunikaci. Celá akce začala v 12:00 a byla během půl hodiny policií ukončena, čímž bylo znemožněno shromážděným se vyjádřit. Zatímco použití spreje ze strany policie nebylo shledáno jako porušující čl. 3 Úmluvy, čl. 11 Úmluvy porušen byl, a to právě tím, že demonstrujícím měl být poskytnut prostor k vyjádření, resp. přes fakt neoznamení shromáždění a omezení dopravy nepředstavovala akce takové riziko pro veřejný pořádek, aby byl postup policie jako celek přiměřený. Chráněno je tak i neoznamené shromáždění, byť je lze na druhé straně regulovat, případně proti němu i zakročit, ovšem při šetření podstaty shromažďovacího práva.

Kromě rozsudků týkajících se specificky shromažďovacího práva je relevantní rovněž rozsudek ve věci *Vona proti Maďarsku*, kde se ESLP vyjádřil právě i k pochodům do romských lokalit. ESLP v bodě 66. rozsudku zdůrazňuje, že stát má zajistit právo na život bez zastrasování určitých skupin obyvatel. V bodě 68. odůvodnění se pak uvádí, že po úřadech nemůže být požadováno čekat až na další vývoj předtím, než vystoupí na obranu práv jiných. Tento rozsudek je významný zejména vzhledem k oprávnění správního orgánu zakázat shromáždění, které by směřovalo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti. Pokojností shromáždění se zabývají i rozsudky *G. proti Německu* a *Christians against Racism and Fascism proti Spojenému království*. Ochrany tak nepožívají shromáždění projevující se agresivním či dokonce násilnickým způsobem nebok těmto cílům zaměřená.

ESLP se zabýval i použitím obrazových symbolů, konkrétně vlajek, během demonstrací, jejichž držení by mohlo narušit probíhající pokojnou demonstraci, a to ve věci *Szima proti Maďarsku*. Ačkoliv držení arpádovských vlajek na vzpomínkovém místě vyhlazení Židů mohlo být vnímáno jako provokativní, nebylo prokázáno, že by tím shromáždění bylo fyzicky narušeno. Pouhé vystavení vlajky totiž dle ESLP nelze považovat za narušující veřejný pořádek či bránící účastníkům demonstrace ve výkonu práva se shromažďovat. Znepokojení a pobouření totiž nemůže samo o sobě představovat naléhavou společenskou potřebu pro omezení práv.

ESLP se v několika rozsudcích zaměřil i na shromáždění, která se konala na vozovce. Blíže viz komentář k § 1, část VIII. Povolení orgánu veřejné moci.

Rovněž je třeba zdůraznit čl. 17 Úmluvy, z něhož vyplývá, že: „Nic v této Úmluvě nemůže být vykládáno tak, jako by dávalo státu, skupině nebo jednotlivci jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů zaměřených na zničení kteréhokoli ze zde přiznaných práva svobod nebo k omezování těchto práv a svobod ve větším rozsahu, než to Úmluva stanoví.“ Ochrany Úmluvy se tedy nemůže dovolávat ten, kdo ji chce svým jednáním sám porušovat, tedy např. rozněcovat nenávisť vůči určitým skupinám obyvatelstva. Do tohoto článku lze zahrnout např. shromáždění hlásající rasismus či podněcující k násilí.

Judikatura:

Pl. ÚS 13/94 (Všeobecná deklarace lidských práv jako pramen práva), *Öllinger proti Rakousku*, stížnost č. 76900/01 (protidemonstrace), *Kudrevičius a ostatní proti Litvě*, stížnost č. 37553/05 (dopravní omezení), *Barraco proti Francii*, stížnost č. 31684/05 (dopravní omezení), *Cissé proti Francii*, stížnost č. 51346/99 (shromáždění uvnitř budovy), *Oya Ataman proti Turecku*, stížnost č. 74552/01 (neoznámené shromáždění), *Vona proti Maďarsku*, stížnost č. 35943/10 (pochod vyvolávající nenávisť), *G. proti Německu*, stížnost č. 13079/87 (pochod vyvolávající nenávisť), *Christians against Racism and Fascism proti Spojenému království*, stížnost č. 8440/78 (pochod vyvolávající nenávisť), *Szima proti Maďarsku*, stížnost č. 29723/11 (arpádovské vlajky na shromáždění), *Baczowski a další proti Polsku*, stížnost č. 1543/06 (zákaz shromáždění).

VI. Subjekty shromažďovacího práva

Právo shromažďovat se náleží každému. Zákon o právu shromažďovacím do sedmé novely přisuzoval právo shromažďovací nominálně pouze občanům, nicméně v souladu s Listinou byl vždy zákon vykládán tak, že **toto právo náleží každému, bez ohledu na státní občanství**. Užíval-li tedy zákon pojem občan, byl tím myšlen každý jednotlivec, což uvádí rovněž komentář k Listině: „V souladu s čl. 42 odst. 3 Listiny je totiž nutno vycházet z pravidla, že pokud zákon o shromažďování, který je starší než Listina, používá pojem občan, rozumí se tím každý člověk, jelikož se jedná o základní práva a svobody přiznané Listinou bez ohledu na občanství.“ (Wagnerová, Šimíček, Langášek, Pospíšil, 2012). Ani poslední novelizace tedy nepřináší pro praxi žádnou podstatnou změnu.

Právo shromažďovat se **není omezeno pouze na zletilé osoby**. Listina nijak neomezuje výkon tohoto práva věkem, zmínit lze v této souvislosti i Úmluvu

o právech dítěte, která výslovně garantuje dětem v čl. 15 svobodu pokojného shromažďování. Ostatně i v praxi nejsou neobvyklá studentská shromáždění.

Omezení nejsou přijímána ani s ohledem na svéprávnost. Ani omezení svéprávnosti zásadně nevylučuje možnost výkonu práva shromažďovacího a z praktického hlediska si lze představit např. demonstraci za práva osob s duševním onemocněním či omezených na svéprávnosti, organizovanou i přímo těmito osobami.

Zákon obdobně jako čl. 19 Listiny přiznává každému právo shromažďovat se pokojně. Za pokojná shromáždění nelze považovat zejména shromáždění, jejichž cílem je vyvolávat nenávisť, nesnášenlivost a užívat násilí.

VII. K pojmu shromáždění

Ani novelizace zákona o právu shromažďovacím novelou č. 252/2016 Sb. nepřinesla pozitivní definici pojmu shromáždění. Zákon však definuje, k čemu má výkon shromažďovacího práva sloužit. Zákon stanovuje, že výkon práva shromažďovacího má sloužit k pokojnému využití svobody projevu, k výměně názorů a stanovisek, k účasti na veřejných a společenských záležitostech tím, že účastníci vyjadřují své postoje a stanoviska. Důležité je, že **shromáždění musí spojovat nějaká konkrétní společná myšlenka, názor, potřeba si své názory prodiskutovat a sdílet, a to na veřejném místě.**

Shromáždění je proto určitou **homogenní skupinou**, rozeznávanou takto nezúčastněnými osobami. Není třeba rozlišovat, zda se jedná o shromáždění stacionární, které se koná na konkrétním prostranství, např. na náměstí, nebo zda se jedná o pochod, případně kombinaci obojího. Důležitý je společný zájem shromážděných osob vyjádřit společnou myšlenku či názor a určitým jednotným způsobem se prezentovat na veřejnosti.

A contrario se tak za shromáždění ve smyslu tohoto zákona nepovažují skupení osob, jejichž primární cíl spočívá v jiném účelu, než je vyjádření postojů a stanovisek. Takovým účelem může být např. poslech hudby, přesun fanoušků na fotbalový stadion apod. Není však vyloučená přeměna těchto veřejných akcí ve shromáždění. Může tedy dojít k tomu, že přesun fotbalových fanoušků na stadion, který sám o sobě shromážděním není, neboť primárním zájmem shromážděného davu je dojít na sportoviště, přestože mají společný názor na favorita hry, se může změnit ve spontánní shromáždění sloužící k protestu či naopak podpoře vedení klubu či sdělení názorů městu v otázkách podpory sportu v daném městě. Rovněž se shromáždění ve formě pouličního happeningu může následně přeměnit na čistě kulturní akci, která již nespadá do režimu zákona o právu shromažďovacím.